

Hüsamettin İNAÇ - Hadji AYMENE

Çevirmen: İrem Ece COŞKUN

**YENİ DÜNYA DÜZENİ TARTIŞMALARINDA
ABD'NİN LİDERLİK VE GERİLEME
ARASINDAKİ KONUMU**

FİLİZ KİTABEVİ

İSTANBUL

2025

Nisan 2025

ISBN: 978-625-5957-64-1

BASKI - CİLT

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaacı Sertifika Numarası: 77398

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(850)441 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com

bilgi@filizkitabevi.com

Yayıncı Sertifika Numarası: 77398

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	III
Giriş.....	1

Birinci Bölüm:

Uluslararası düzenin (sistemin) tarihsel ve kavramsal bağlamı.

I- Uluslararası düzenin (sistemin) tanımı	7
1- Uluslararası düzenin (sistemin) tanımı	7
2- Stratejik durum (positoin)	8
3- Stratejik rekabet.....	9
3.1 Uluslararası stratejik rekabetin dilbilimsel kavramı.....	9
3-2 Geleneksel stratejik rekabet kavramı:	10
4. Uluslararası düzenin özellikleri	10
4.1. Tek kutupluluk	10
4.2. Endüstriyel teknolojik devrim.....	11
4.3. Uluslararası aktörlerin çokluğu.....	11
4-4. Ekonomik blokların oluşturulması	12
4-5. Nükleer silahların varlığı ve nükleer terör dengesi ilkesinin yaygınlığı	12
4-6. Uluslararası hukukun rolünün azalması ve çifte standart:	12
4-7. Güç kavramının değişmesi ve bölgesel örgütlerin ortaya çıkışı	14
4-8 Büyük uluslararası bloklara doğru eğilim.....	14
4-9. Teknolojik Devrim.....	14
4-10. Heterojenlik özelliği	14

4-11. Gerginlik ve çatışmaların tırmanması	15
II- Uluslararası Düzenin Oluşumu ve Gelişimi	15
1- Doğu Bloğunun Çöküşü ve Amerika Birleşik Devletleri'nin küresel bir güç olarak ortaya çıkışı.	20
2- Amerikan gücü ve uluslararası sistem üzerinde hegemonya kurma çabası aşaması	22
3- Amerikan güç tekeli ve bunun uluslararası sistem üzerindeki etkisi.	23
III- Uluslararası sistemin açıklanmasında uluslararası ilişkiler teorileri	25
1- Gerçekçilik Teorisi	26
1-1 Gerçekçiliğin Entelektüel Temelleri	26
1-2 Gerçekçi Analizin Aksiyomları.....	27
1-3 Siyasi gerçekçiliğin ilkeleri	28
2- İdealist okul	31

İkinci bölüm:

Soğuk savaş sonrasında Amerika Birleşik Devletleri'nin artan rolü

I- Amerikan küresel etkisinin özellikleri	35
1- Dünyadaki uluslararası müdahaleler	36
1-1 Somali'ye Müdahale	37
2- Ekonomik Yaptırımlar	38
2-1 Irak Örneği.....	40
3- Uluslararası kuruluşlar üzerindeki siyasi ağırlık	40
3-1 Birleşmiş Milletler.....	41
3-2 Uluslararası Para Fonu.....	41
3-3 Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası	42
3-4 Dünya Ticaret Örgütü	42
3-5 Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü	42
II- Küreselleşmenin yansımaları ve dünya ülkeleri üzerindeki etkileri.	43
1- Demokrasinin yayılması ve Amerikanlaşma	43
2- Küreselleşme	44

3- Amerikan değerlerinin hakimiyeti	44
4- Demokrasi ve insan haklarının yaygınlaştırılması.....	46
5- Kapitalist modelin hâkimiyeti	46

Üçüncü bölüm:

Amerikan etkisinin azalmasının ve tek kutuplu sistemin istikrarsızlaşmasının tezahürleri

I- Siyasi, ekonomik ve askeri yükün maliyetinin tırmanması.....	49
1- Siyasi gerileme göstergeleri	51
2- Irak Savaşı	52
3- Amerika'nın Suriye'deki rolünün marjinalleştirilmesi	52
4- Trump ve Amerikan demokrasisine karşı darbe	52
II- Uluslararası sistemde yükselen güçlerin ortaya çıkışı	53
1- Çin'in yükselişiyle Amerika'nın yüzleşmesi	54
2- Rusya'nın Uluslararası Arenaya Dönüşü ve Bunun Amerikan Gücü Üzerindeki Etkisi.....	55
3- Avrupa rekabeti	56
III- Amerika'nın dünyadaki rolünün azalması	57
1- 2008'deki ekonomik kriz.	58
2- Covid Krizi.....	59
3- Teröre Karşı Savaş.....	60
IV- Çok kutupluluğa doğru kayma olasılığı	62
1- Birleşmiş Milletlerde Reform.....	63
2- Güvenlik Konseyi üyeliğinin genişletilmesi.....	65
3- Çok Kutuplu Sistem	66
4- Amerika'nın yeni dünya düzeni ve onun siyasi haritasıyla başa çıkma senaryoları:.....	67
SONUÇ	71
KAYNAKÇA	73